

PORADNIKI
NA OBCASACH

PIENIĄDZE dla Pań

KRÓTKI KURS FINANSÓW DLA KAŻDEJ Z NAS

SUPER
POMOC

- Jak oszczędzać, jak wydawać
- Niezależność i bezpieczeństwo finansowe
- Zarządzanie domowym budżetem: niezbędnik

PORADNIKI
NA OBCASACH

PIENIĄDZE dla Pań

KRÓTKI KURS FINANSÓW DLA KAŻDEJ Z NAS

Danuta Duszeńczuk

LINGO
twoje wydawnictwo

„Pieniądze dla Pań”

napisały, opracowały, zredagowały, zilustrowały

DZIEWCZYNY:

Teresa Chylińska-Kur, KurkaStudio (projekt okładki i rysunki),

Danuta Duszeńczuk (autorka),

Anna Laskowska (koordynacja i adiustacja),

Kaja Mikoszevska (projekt makiety i opracowanie graficzne, skład i łamanie),

Bianka Piwowarczyk-Kowalewska (redakcja).

Pomagali FACECI:

Marek Jannasz (redaktor serii), **Marek Kowalik** (korekta).

Zdjęcie na okładce: © iStock.com / michellegibson

www.poradnikinaobcasach.pl

ISBN: 978-83-7892-186-8

ISBN wydania elektronicznego: 978-83-7892-252-0

© Copyright by Wydawnictwo Lingo sp.j., Warszawa 2014

„Wiele osób mówi, że pieniądze nie są w życiu najważniejsze. Może to i prawda. Jednakże pieniądze mają wpływ na wszystko, co jest ważne – zdrowie, wykształcenie, jakość życia”.

Kim Kiyosaki, *Bogata kobieta*

Dlatego gorąco zachęcamy cię do wzięcia sprawy w swoje ręce i wstąpienia na ścieżkę edukacji finansowej. Podejmij wyzwanie i spróbuj uporządkować swój domowy budżet. Z naszą pomocą nauczysz się racjonalnego gospodarowania nie tylko finansami osobistymi, ale i całej rodziny.

Bo kto powiedział, że nie dasz sobie rady? Ekonomia, giełda, wskaźniki, kursy, waluty, kapitalizacja... Obco brzmiące terminy, którymi operują panowie, to tak naprawdę żadna wiedza tajemna. Ona jest też w zasięgu twojej ręki, musisz tylko chcieć nauczyć się i zacząć działać.

My, kobiety, mamy wiele talentów, jednak często brakuje nam jednej rzeczy, aby móc w pełni skorzystać z ich dobrodziejstw: wiary we własne siły.

Dlatego uwierz w swoją finansową intuicję i zdobądź wiedzę potrzebną do tego, żeby efektywnie gospodarować domowymi finansami. Na kolejnych stronach naszego poradnika dowiesz się nie tylko, jak ograniczyć wydatki, ale także co zrobić, by pomnożyć oszczędności bez restrykcyjnego zaciśnięcia pasa. Czeka na ciebie aż sześć pasjonujących rozdziałów.

Witaj zatem w fascynującym świecie finansów!

Danuta Duszeńczuk

1. Wprowadzenie

9

Przekonasz się, że ta książka jest właśnie tym, czego szukasz. Znajdziesz tu też krótkie wskazówki, w jaki sposób korzystać z książki, aby efektywnie przyswoić wiedzę w niej zawartą.

**Dla kogo przeznaczona jest ta książka?
Jak korzystać z książki?**

2. Zaczniemy od podstaw

17

Dowiesz się, dlaczego warto zgłębiać tajniki świata finansów. Odpowiemy na pytanie, gdzie szukać źródeł wiedzy i inspiracji oraz jak zaprowadzić porządek w swoim otoczeniu, by stać się kobietą zadbaną finansowo.

**Organizacja czasu i przestrzeni, czyli niech nastanie ład
Kilka słów o edukacji i niezależności finansowej**

3. Dom niczym mała firma – zarządzanie domowym budżetem 40

Odkryjemy tajniki tworzenia praktycznego domowego budżetu. Wspólnie poszukamy metod skutecznego oszczędzania. Wyjaśnimy, dzięki jakim produktom bankowym możesz bezpiecznie pomnażać swój kapitał.

Czym jest budżet domowy i jak go prowadzić?
Podstawy racjonalnego oszczędzania
Niezawodne sposoby na niższe rachunki

4. Nie bój się inwestować 95

Czym inwestowanie różni się od oszczędzania?
Czy inwestycje to domena wyłącznie dla bogaczy? Przekonaj się, jakie możliwości stoją przed tobą otworem.

Wprowadzenie do inwestowania
W co można inwestować?

5. Wszystko, co chciałabyś wiedzieć o pożyczkach i kredytach

131

Sprawdź, co możesz zrobić, jeśli brakuje ci pieniędzy. Odkrywamy zasady odpowiedzialnego zaciągania pożyczek i posługiwania się kartami kredytowymi. Poradzimy, jak wydostać się ze spirali zadłużenia i jak odzyskać pożyczone pieniądze.

Gdy brakuje pieniędzy...

Houston, mamy problem z zadłużeniem!

6. Budowanie bezpieczeństwa finansowego 180

Krok po kroku wdziemy cię w tematykę ubezpieczeń. Wyjaśnimy, jak odłożyć dodatkowe pieniądze na emeryturę. Na koniec poruszymy temat pieniędzy w rodzinie, np. czym jest intercyza i testament, jak uczyć dzieci obchodzenia się z pieniędzmi.

Sprawdź, czy i jakich ubezpieczeń potrzebujesz

Emerytura za rogiem – zabezpiecz swoją finansową przyszłość

Pieniądze w rodzinie – temat tabu?

7. Posłowie 220**DODATEK A. Źródła wiedzy 224**

Literatura
Internet

DODATEK B. Słowniczek trudnych pojęć 230

Dom niczym mała firma

– zarządzanie domowym
budżetem

ROZDZIAŁ 3.

Odkryjemy tajniki tworzenia praktycznego domowego budżetu. Wspólnie poszukamy metod skutecznego oszczędzania. Wyjaśnimy, dzięki jakim produktom bankowym możesz bezpiecznie pomnażać swój kapitał.

Czym jest budżet domowy i jak go prowadzić?

Przyznaj szczerze, czy gdybym teraz spytała cię, na co głównie wydajesz pieniądze co miesiąc i jak duże są to kwoty, to potrafiłabyś odpowiedzieć bez zająknięcia, czy może spojrzełabyś na mnie bezradnie i zamilkła? Jeśli do tej pory zasilają ci szeregi osób niemających bladego pojęcia o tym, jaka jest ich aktualna sytuacja finansowa, czas na zmiany! A pomoże ci w tym właśnie budżet domowy.

Budżet domowy to zasadniczo nic innego jak zestawienie twoich przychodów i wydatków w ujęciu dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym i ostatecznie rocznym. Systematyczne prowadzenie budżetu domowego niesie ze sobą wiele korzyści. Dzięki niemu możesz sprawdzić, gdzie najczęściej robisz zakupy i czy dokonywane wybory są korzystne dla twojego portfela. A może jednak przepłacasz i powinnaś wybrać tańszą alternatywę, która jest w zasięgu twojej ręki, a jedynym powodem,

dla którego robisz zawsze zakupy w punkcie X, a nie Y, jest przyzwyczajenie. Większość grzechów finansowych ma swoje korzenie właśnie w bezrefleksyjnej rutynie. W nieco szerszym ujęciu, jeśli podzielisz swój budżet na przemyślane **kategorie**, zobaczysz, na którą z nich wydajesz najwięcej. Potocznie mówi się o takich kategoriach jako o potencjalnych finansowych „czarnych dziurach”, ponieważ pochłaniają znacznie więcej pieniędzy, niż powinny. Więcej o właściwym ustalaniu kategorii dowiesz się w dalszej części tego rozdziału.

Po roku prowadzenia domowego budżetu będziesz mogła na podstawie osiągniętych wyników zaplanować **cele finansowe** na rok następny, np. redukcję wydatków na zakup odzieży o jedną trzecią, jeśli dotychczas bez zahamowań kupowałaś nowe bluzki i sukienki, nie zdając sobie sprawy z kwot, jakie zostawiasz w sklepowej kasie. Z tego samego powodu łatwiej ci będzie również zaplanować większy wydatek, np. zakup nowej pralki czy lodówki, ponieważ pełny obraz kondycji twoich finansów pozwoli ci odpowiednio poprzesuwać posiadane środki pieniężne.

Dzięki zwiększonej świadomości finansowej łatwiej zaplanujesz odpowiednie oszczędności.

Efektywne zarządzanie budżetem domowym opiera się na grupie czterech podstawowych czynności. Cały proces przedstawia rysunek na stronie obok. Jest to proces cykliczny, powtarzalny. Każdy jego składnik jest istotny. Jeśli pominiesz którykolwiek z nich, twój budżet domowy nie będzie spełniał swojej funkcji, stanie się podobny do podręcznika szkolnego, w którym co trzecia strona byłaby pusta. Możesz z niego czerpać jakąś wiedzę, ale jest to wiedza niepełna, prawda? Dlatego nie lekceważ żadnego z etapów – od prostego gromadzenia danych, przez ich analizę, wyciąganie konkretnych wniosków i planowanie.

Proces zarządzania domowym budżetem

Okresowa rewizja ustalonych kategorii

Zbieranie paragonów
i zapisywanie
wydatków;
rejestrowanie
przychodów

Analizowanie
danych, identyfikacja
„czarnych dziur”

Planowanie krótko- i długoterminowe
(wyznaczanie celów finansowych)

Istnieje niezliczona liczba metod, które zapewnią ci skuteczne prowadzenie budżetu domowego. Najważniejsze, by wybrane przez siebie rozwiązanie spełniało twoje oczekiwania i było tak proste w obsłudze, jak to tylko możliwe. Dzięki temu nie zniechęcisz się już na starcie. Jeśli jesteś na bakier z komputerem, nie przejmuj się, pozostań przy tradycyjnym ołówku i kartce papieru. Kup duży notatnik i w nim notuj wpływy i wydatki.

Osobiście korzystam ze specjalnie przygotowanego **arkusza kalkulacyjnego**. Nie trzeba w tym celu kupować drogiego oprogramowania biurowego, istnieją bowiem darmowe zamienniki, wcale nie gorsze od komercyjnych wersji tego typu programów. Jeśli nie stać cię na zakup pakietu

MS Office, ratunkiem może okazać się ściągnięcie z internetu oprogramowania OpenOffice. Korzystam z niego od wielu lat i jestem w pełni zadowolona. Jeśli nie wiesz, jak się do tego zabrać, nie przejmuj się. Niebawem przedstawię krok po kroku, jak skonstruować prosty i przejrzysty budżet domowy w arkuszu kalkulacyjnym.

Istnieją ponadto różnego rodzaju **aplikacje mobilne, internetowe** i **programy** desktopowe, które instaluje się na dysku twardym komputera. Każde z tych rozwiązań ma swoje plusy i minusy. Zarówno wadą, jak i zaletą jest to, że najczęściej oferują gotowe zestawy kategorii, nie musisz więc sama ich wymyślać. Niektórych z nich nie będziesz jednak w stanie usunąć czy w jakikolwiek sposób zmodyfikować, dlatego swoboda w ustaleniu spersonalizowanych kategorii może być ograniczona.

Jeśli marzysz o bieżącym rejestrowaniu swoich wydatków, nawet gdy jesteś poza domem, rozwiązaniem stworzonym dla ciebie są **aplikacje mobilne**. Wystarczy, że będziesz miała przy sobie smartfon czy tablet z odpowiednim oprogramowaniem, byś mogła w dowolnym momencie wprowadzić każdy wydatek. Programy te zazwyczaj przetwarzają dane w chmurze (tj. w specjalnym miejscu w internecie przechowującym twoje dane), więc gdy np. popsuje ci się telefon, będziesz mieć ciągle dostęp do zgromadzonych w nim danych.

Aplikacje internetowe wymagają zarejestrowania się na stronie internetowej i umożliwiają zarządzanie budżetem domowym z założonego w ten sposób konta. Za każdym razem, gdy otworzysz stronę takiej aplikacji, musisz podać swoje dane logowania. Aplikacje te często oferują opcję synchronizacji z twoim kontem bankowym i pobierania z niego wyciągów, dzięki czemu baza danych wpływów i wydatków nie musi być aktualizowana ręcznie.

Wiele osób ma jednak opory przed udostępnianiem danych z konta bankowego zewnętrznym serwisom, chociaż ich twórcy przekonują, że rozwiązanie to jest bezpieczne i nie można z jego poziomu dokonywać jakichkolwiek operacji finansowych. Niektórych zniechęca też fakt, że dane na temat ich budżetu domowego gromadzone są na jakimś odległym serwerze, a nie na ich własnych komputerach. Przed rejestracją w tego typu serwisach warto dokładnie zapoznać się z regulaminem i zwrócić uwagę na zapisy dotyczące ochrony danych osobowych.

Wiele banków przy założeniu konta internetowego oferuje możliwość korzystania z dedykowanej, wbudowanej **aplikacji** do prowadzenia domowego budżetu. Przykładowo, Bank Millennium udostępnia tzw. *Managera Finansów*, w Meritum Banku znajdziemy wbudowany *Meritum Planer*, w Banku ING *Finansometr*, a w Banku BHP – *Asystenta Finansowego*. Należy jednak pamiętać, że aplikacje te rejestrują przepływy pieniężne na tym koncie bankowym. Jeśli operujesz środkami pieniężnymi także w innych bankach, możesz nie mieć możliwości, by je tutaj dodać.

Dla osób sceptycznych wobec aplikacji internetowych doskonałym rozwiązaniem będą **programy do zainstalowania na dysku twardym**. Zazwyczaj nie zabierają one dużo miejsca, a ich obsługa jest bardzo intuicyjna. Przeważnie oferują też więcej możliwości konfiguracji niż aplikacje internetowe. Używając ich, musisz jednak pamiętać o tworzeniu kopii zapasowych budżetu i przechowywaniu ich np. na dysku przenośnym. Programy te oferują zwykle opcję eksportu danych do różnych formatów. Dzięki temu w przypadku awarii komputera i uszkodzenia dysku nie utracisz swoich danych i budżetu spisywanego mozolnie przez wiele lat. Jeśli

przechowujesz dane w arkuszach kalkulacyjnych, również nie powinnaś zapominać o bezpieczeństwie i ich archiwizacji.

Poniższa tabela przedstawia najpopularniejsze programy z każdej wymienionej kategorii.

Arkusz kalkulacyjny	Aplikacje mobilne	Aplikacje internetowe	Programy komputerowe
1. MS Office Excel	1. MyMoney	1. Kontomierz.pl	1. GNU Cash
2. Open Office Calc	2. Money Zoom	2. Benefi.pl	2. MS Money Plus
3. Ashampoo PlanMaker	3. Cash Droid	3. DomowyBudzet.pl	3. AceMoney
4. LibreOffice Calc	4. Domowy budżet	4. MojeGrosze.pl	4. Finanse domowe
5. Lotus Symphony Spreadsheets	5. Dochody vs Wydatki	5. MyMoney.pl	5. HomeBank

Budżet domowy możesz prowadzić w pojedynkę. Jeśli jednak chcesz poznać rzeczywiste koszty życia twojej rodziny, warto zaangażować w jego prowadzenie również pozostałych domowników. Jak ich do tego nakłonić?

Przede wszystkim nie rób niczego na siłę, nie bądź gwałtowna i nie krytykuj ich dotychczasowego sposobu obchodzenia się z pieniędzmi. Możliwe, że odbiorą to jako osobisty atak, a nie chęć uświadomienia i niesienia pomocy. Raczej podpowiadaj, jak poprawiać błędy, i wyjaśniaj, dlaczego pewne zachowania są niekorzystne dla domowego budżetu, wskaż alternatywę. Angażuj domowników, prosząc o poradę, np. do jakiej kategorii zakwalifikować dany wydatek. Postaraj się ich przekonać, że jeśli każde z was będzie przestrzegać wspólnie wypracowanych zasad

dotyczących wydawania pieniędzy, będziecie w stanie lepiej zaplanować np. wymarzone wakacje.

Ustal też od razu, **z jaką dokładnością** będziesz prowadzić budżet domowy. Czy będziesz się rozliczać z każdego grosza, czy może jednak pozwolisz sobie na jakiś margines błędu? Czy coś się stanie, jeśli w skali miesiąca „zgubisz” w zestawieniu kwotę rzędu 3, 5, 10 zł?

Staraj się prowadzić budżet domowy **regularnie**. Niektórzy notują wpływy i wydatki codziennie, inni zbierają kwity i zasiadają do uzupełniania budżetu domowego dopiero ostatniego dnia miesiąca. Polecam sporządzać bilans raz w tygodniu, najlepiej w weekend, kiedy masz nieco więcej czasu. Pozwoli ci to być na bieżąco z wydatkami, łatwiej też przebrnąć przez stertę paragonów z tygodnia niż z całego miesiąca. Codzienne uzupełnianie budżetu domowego może być z kolei uciążliwe i nużące.

Wiesz już, czym jest budżet domowy, w jaki sposób możesz go prowadzić i jakie wiążą się z tym korzyści oraz jak często powinnaś go uaktualniać. Brawo! Pora skupić się więc na części zasadniczej, czyli na **ustaleniu struktury budżetu domowego**.

Niezależnie od tego, czy będziesz go przygotowywać w arkuszu kalkulacyjnym, w programie komputerowym czy na kartce papieru, powinnaś zaplanować odpowiadający twoim potrzebom podział na kategorie.

Podstawowym podziałem jest oczywiście **rozgraniczenie wydawanych środków pieniężnych od napływających**. W ten sposób otrzymujemy dwie główne kategorie: kategorię dochodów oraz przeciwstawną do niej kategorię kosztów. Zarówno jedna, jak i druga dzielą się na kolejne podkategorie.

Czy wiesz, że...

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 8a ustawy o ochronie praw lokatorów na czynsz składają się następujące opłaty:

- za użytkowanie wieczyste gruntu;
- podatek od nieruchomości;
- ubezpieczenie nieruchomości;
- tzw. fundusz remontowy (na konserwację, utrzymanie stanu technicznego budynku i remonty);
- koszty zarządzania;
- koszty utrzymania czystości;
- koszty utrzymania pomieszczeń wspólnego użytkowania (np. klatek schodowych, suszarni, piwnic, rowerowni, parkingów podziemnych), windy, anteny zbiorczej, domofonu oraz zieleni;
- inne, wynikające z warunków umowy.

Każda z tych pozycji ma określoną stawkę za osobę lub metr kwadratowy.

Opłatę dla danego gospodarstwa domowego oblicza się, mnożąc daną stawkę przez liczbę zameldowanych osób lub przez powierzchnię lokalu.

Dochody można czerpać z różnych źródeł. Twoim głównym źródłem utrzymania może być pensja płacona przez pracodawcę lub zyski z prowadzenia własnej działalności gospodarczej, ale czasami możesz też otrzymywać dodatkowe pieniądze np. z pojedynczych zleceń realizowanych w ramach umowy o dzieło czy umowy zlecenia. Może pracujesz tylko na część etatu, a twój główny dochód stanowi wypłacana ci emerytura? Uwzględnij też różnego rodzaju darowizny, odsetki z kont oszczędnościowych lub lokat, zysk z inwestycji, zwrot części płatności dokonywanych kartą debetową (tzw. *moneyback* lub *cashback*).

Istnieje też opcja uzyskiwania **dochodu pasywnego**, czyli generowanego w pewnym sensie automatycznie, bez dodatkowego nakładu pracy

z twojej strony. Może to być np. prowizja ze sprzedaży twoich konsultantów działających w ramach jakiegoś systemu biznesowego (np. w ramach marketingu wielopoziomowego, tzw. MLM) lub czynsz z wynajmu mieszkania, jeśli co miesiąc lokatorzy płacą ci za udostępnienie lokalu.

Dochód pasywny wygenerować można również za pomocą internetu. Jeśli np. prowadzisz własną stronę internetową i zamieścisz na niej płatne reklamy, możesz czerpać zysk liczony od liczby ich odsłon bądź od liczby kliknięć w nie.

W przypadku kosztów sprawa jest bardziej skomplikowana. Część z nich płacisz cyklicznie, np. co miesiąc, część wydatków ponosisz jednak tylko okazjonalnie, np. płacąc za wizytę lekarską i kupując leki w przypadku choroby.

Dlatego w celu łatwiejszego poruszania się po budżecie domowym ustal podział na **koszty zmienne** (nieregularne) i **koszty stałe**.

Koszty stałe są bardzo obszerną kategorią, dlatego warto ją rozbić na jeszcze mniejsze. Osobiście stosuję rozgraniczenie na:

- Koszty ponoszone w związku z **mieszkaniami** (kategoria DOM): czynsz, opłaty za tzw. liczniki (woda, ogrzewanie, prąd, gaz), ścieki, wywóz śmieci, rata kredytu hipotecznego.
- **Comiesięczne rachunki** i inne płatności (kategoria RACHUNKI): abonament radiowo-telewizyjny, opłata za telewizję kablową, opłaty za telefon stacjonarny i komórkowy, opłata za internet, ubezpieczenia, karnety fitness i podobne, składki członkowskie (za przynależność do klubu/stowarzyszenia), opłaty za przedszkole, zajęcia pozalekcyjne i dodatkowe kursy dzieci.

- **Codzienne wydatki** (kategoria o takiej samej nazwie): żywność, kosmetyki, chemia domowa, transport (paliwo, bilety kolejowe i komunikacji miejskiej, taksówki), stołówki i restauracje, gazety, używki.

Do kosztów zmiennych zaliczyć można np. koszt remontu mieszkania i napraw sprzętów domowych, naprawę samochodu, zakup mebli oraz sprzętów RTV/AGD, lekarstwa i wizyty u lekarza lub weterynarza, udział w wydarzeniach kulturalnych (kino, teatr, opera, koncerty i festiwale), urlop (koszt noclegu i dojazdu), prezenty, odzież, obuwie oraz wyroby galanteryjne, rozrywkę i hobby (książki, filmy, płyty muzyczne, gry), pożyczki udzielone rodzinie oraz znajomym, kary finansowe (np. mandaty), datki.

Przykładowa struktura budżetu domowego graficznie została przedstawiona na poniższym rysunku.

Struktura budżetu domowego

